

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ATHANASIA RANTOSE
přednesené dne 9. března 2023¹

Věc C-169/22

**Fractal Insolvență SPRL, jako likvidátor společnosti Groenland Poultry SRL
proti
Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Společná zemědělská politika – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) – Opatření pro rozvoj venkova – Platby na podporu dobrých životních podmínek zvířat – Nařízení (ES) č. 1974/2006 – Článek 44 odst. 2 písm. a) – Článek 47 odst. 1 – Převod zemědělského podniku na nového příjemce – Následné ukončení zemědělské činnosti tímto příjemcem podpory – Případ vyšší moci nebo výjimečných okolností – Povinnost nahradit část obdržené podpory nebo celou tuto podporu – Zásada proporcionality“

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a čl. 47 odst. 1 nařízení (ES) č. 1974/2006², kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

2. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Fractal Insolvență SPRL, jako soudem určeným likvidátorem společnosti Groenland Poultry SRL (dále jen „Groenland Poultry“), a Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița (Agentura pro financování a intervence v zemědělství – okresní středisko v Dâmbovița, Rumunsko, dále jen „APIA“), jehož předmětem jsou rozhodnutí APIA, podle nichž musí společnost Groenland Poultry z důvodu ukončení zemědělské činnosti nahradit veškerou podporu dobrých životních podmínek zvířat poskytnutou během pětiletého období závazku.

3. V souladu se žádostí Soudního dvora bude toto stanovisko zaměřeno na posouzení druhé a třetí předběžné otázky. Podstatou těchto otázek je, zda a do jaké míry mají být ustanovení čl. 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 vykládána v tom smyslu, že nabyvatel zemědělského podniku, který rovněž převzal víceletý závazek v rámci podpory dobrých životních podmínek

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Nařízení Komise ze dne 15. prosince 2006 (Úř. věst. 2006, L 368, s. 15; oprava Úř. věst. 2007, L 252, s. 8), ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 679/2011 ze dne 14. července 2011 (Úř. věst. 2011, L 185, s. 57) (dále jen „nařízení č. 1974/2006“).

zvířat financované z EZFRV, je povinen v případě, že s konečnou platností ukončí svou činnost před koncem období závazku, nahradit všechny platby poskytnuté během tohoto období, včetně plateb poskytnutých předchozím příjemcům.

4. Ačkoli Soudní dvůr již měl příležitost vyložit některá ustanovení nařízení (ES) č. 1698/2005³, nyní je to poprvé, kdy bude muset rozhodnout o výkladu článku 44 nařízení č. 1974/2006⁴.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení č. 1698/2005

5. Nařízení č. 1698/2005⁵, bylo zrušeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013⁶.

6. V článku 36 písm. a) bodu v) nařízení č. 1698/2005 se stanovilo, že podpora v rámci zlepšování životního prostředí a krajiny se vztahuje na opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy prostřednictvím plateb na podporu dobrých životních podmínek zvířat.

7. Článek 40 tohoto nařízení stanovil:

„1. Platby na podporu dobrých životních podmínek zvířat podle čl. 36 písm. a) bodu v) se poskytují zemědělcům, kteří dobrovolně přijmou závazky týkající se dobrých životních podmínek zvířat.

2. Platby na podporu dobrých životních podmínek zvířat se vztahují pouze na závazky nad rámec odpovídajících závazných norem [...] a dalších odpovídajících závazných požadavků stanovených vnitrostátními právními předpisy a určených v programu.

Tyto závazky se přijímají zpravidla na období mezi pěti a sedmi lety. [...].

3. Platby jsou poskytovány ročně a kryjí dodatečné náklady a ušlé příjmy v důsledku přijatého závazku. V případě potřeby mohou krýt také transakční náklady.

Podpora je omezena maximální částkou stanovenou v příloze I.“

8. V článku 74 odst. 1 uvedeného nařízení se stanovilo:

„Členské státy přijmou veškeré právní a správní předpisy [...] k zajištění účinné ochrany finančních zájmů [Unie].“

³ – Nařízení Rady ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. 2005, L 277, s. 1). Viz rozsudky ze dne 12. září 2013, Slančeva sila (C-434/12, EU:C:2013:546), a ze dne 7. července 2016, Občina Gorje (C-111/15, EU:C:2016:532).

⁴ – Viz však rozsudek ze dne 16. února 2023, Zamestnik izpalnitelen direktor na Daržaven fond „Zemedelie“ (C-343/21, EU:C:2023:111) a stanovisko generální advokátky L. Medina v téže věci (EU:C:2022:696) k výkladu čl. 45 odst. 3 nařízení č. 1974/2006.

⁵ – Ve znění nařízení Rady (ES) č. 74/2009 ze dne 19. ledna 2009 (Úř. věst. 2009, L 30, s. 100) (dále jen „nařízení č. 1698/2005“).

⁶ – Nařízení o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 487).

2. Nařízení č. 1974/2006

9. Nařízení č. 1974/2006 bylo zrušeno nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 807/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a kterým se zavádějí přechodná ustanovení⁷. Nařízení č. 1974/2006 se však nadále použije na operace prováděné na základě programů schválených Evropskou komisí podle nařízení č. 1698/2005 před dnem 1. ledna 2014.

10. Článek 1 nařízení č. 1974/2006 uváděl:

„Toto nařízení stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení [č. 1698/2005], pokud jde o zásady a obecná pravidla pro podporu rozvoje venkova, zvláštní a společná ustanovení pro opatření pro rozvoj venkova, předpisy o způsobilosti a správní předpisy, kromě ustanovení o kontrolách.“

11. Článek 44 tohoto nařízení stanovil:

„1. Pokud je celé příjemcovo hospodářství nebo jeho část převedeno na jinou osobu během období, pro [po] které trvá závazek, jenž je podmínkou pro udělení pomoci, může tato osoba převzít závazek po zbytek tohoto období. Pokud není závazek převzat, příjemce získanou pomoc nahradí.

2. Členské státy si mohou zvolit nevyžadovat náhradu uvedenou v odstavci 1 v těchto případech:

- a) pokud příjemce, který již splnil významnou část dotčeného závazku, s konečnou platností zastavil zemědělskou činnost a pro jeho nástupce není převzetí závazku proveditelné;
- b) pokud k převodu části příjemcova hospodářství dojde během období rozšíření závazku v souladu s druhým pododstavcem čl. 27 odst. 12 a pokud se tento převod netýká více než 50 % oblasti, na niž se vztahoval závazek před rozšířením;
- c) pokud podnik příjemce je částečně nebo zcela převeden na organizaci, která je zaměřena především na ochranu přírody s cílem chránit životní prostředí, pod podmínkou, že cílem převodu je trvalá změna využití půdy k ochraně přírody a že převod je spojen s významným prospěchem pro životní prostředí.

3. V případě malých změn v situaci hospodářství mohou členské státy přijmout zvláštní opatření, aby zajistily, že použití odstavce 1 nepovede k nepřiměřeným výsledkům, pokud jde o přijatý závazek.

Pro účely prvního pododstavce se za malou změnu považuje nejvýše 10 % zmenšení výměry hospodářství, na které se vztahuje závazek.“

12. Článek 45 odst. 4 uvedeného nařízení stanovil:

„Pokud příjemce není schopen nadále plnit dané závazky, protože hospodářství je rozděleno nebo je předmětem veřejných pozemkových úprav nebo pozemkových úprav schválených příslušnými veřejnými orgány, mohou členské státy přijmout opatření nezbytná k tomu, aby bylo umožněno

⁷ – Úř. věst. 2014, L 227, s. 1.

přízpůsobit závazky nové situaci v hospodářství. Pokud se taková úprava ukáže jako nemožná, závazek zanikne a náhrada v souvislosti s obdobím, v němž byl závazek účinný, není vyžadována.“

13. Článek 47 téhož nařízení stanovil:

„1. Členské státy mohou uznat zejména tyto kategorie zásahů vyšší moci nebo výjimečných okolností, za kterých nebudou vyžadovat částečnou nebo úplnou náhradu podpory obdržené příjemcem:

- a) úmrtí příjemce;
- b) dlouhodobá pracovní neschopnost příjemce;
- c) vyvlastnění podstatné části zemědělského podniku, pokud nemohlo být předvídáno v den přijetí závazku;
- d) vážná přírodní katastrofa, která významně zasáhne zemědělské plochy zemědělského podniku;
- e) náhodné zničení budov zemědělského podniku určených k chovu zvířat;
- f) nákaza, která postihne část nebo všechna hospodářská zvířata zemědělce.

2. Případy vyšší moci nebo výjimečné okolnosti oznámí příjemce nebo jím pověřená osoba do deseti pracovních dnů ode dne, kdy tak zemědělec [příjemce] nebo jím pověřená osoba může učinit, písemně příslušnému orgánu spolu s odpovídajícími důkazy jím uznávanými.“

B. Rumunské právo

14. Článek 17 ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora⁸ (mimořádné nařízení vlády č. 66/2011 o předcházení, zjišťování a sankcionování nesrovnalostí v souvislosti se získáváním a využíváním prostředků z evropských fondů nebo souvisejících vnitrostátních veřejných zdrojů) stanoví:

„Veškerá opatření přijatá za účelem zjištění nesrovnalosti a stanovení rozpočtových nároků vyplývajících z této nesrovnalosti se provádějí v souladu se zásadou proporcionality a s ohledem na povahu a závažnost zjištěné nesrovnalosti a její rozsah a finanční důsledky.“

15. V článku 30 odst. 1 ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură⁹

⁸ – Monitorul Oficial al României, část I, č. 461 ze dne 30. června 2011 ve znění použitelném na spor v původním řízení.

⁹ – Monitorul Oficial al României, část I, č. 191 ze dne 23. března 2015 ve znění použitelném na spor v původním řízení.

(mimořádné nařízení vlády č. 3/2015, kterým se schvalují platební režimy použitelné v zemědělství v období 2015-2020 a kterým se mění článek 2 zákona č. 36/1991 o zemědělských společnostech a jiných formách sdružování v oblasti zemědělství), se stanoví:

„Pro účely financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky se za vyšší moc a mimořádné okolnosti považují zejména tyto případy:

[...]

f) vyvlastnění celého zemědělského podniku nebo jeho velké části, nemohlo-li být toto vyvlastnění předjíráno v den podání žádosti.“

16. Článek 31 tohoto nařízení stanoví:

„1. Případy vyšší moci a mimořádných okolností se písemně oznamují APIA s doložením výskytu situací uvedených v čl. 30 odst. 1 do 15 pracovních dnů ode dne, kdy je tak příjemce nebo osoba jím pověřená s to učinit.

2. Pokud příjemce nebo osoba jím pověřená překročí lhůtu stanovenou v odstavci 1, k oznámení se nepřihlíží.“

III. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

17. Žádostí o podporu podanou u APIA dne 18. ledna 2013 se společnost Avicola Crevedia SA, provozující drůbeží jatka, dobrovolně zavázala k podpoře dobrých životních podmínek zvířat na dobu pěti let na základě článku 40 nařízení č. 1698/2005.

18. Během pětiletého období závazku byl podnik jako celek převeden nejprve na společnost Abator Avicola Crevedia SRL, která tento závazek převzala dne 15. listopadu 2013, a poté na společnost Groenland Poultry, která uvedený závazek rovněž převzala a zaregistrovala u APIA dne 2. dubna 2015.

19. Za tímto účelem uzavřela společnost Groenland Poultry dne 30. března 2015 dvě smlouvy:

- dohodu o převodu zemědělského podniku a závazků se společností Abator Avicola Crevedia, která se vzdala práva na obdržení platby podpory, o kterou požádala dne 13. listopadu 2014 u APIA, zatímco společnost Groenland Poultry, na kterou bylo převedeno právo žádat o platbu této podpory, se zavázala dodržovat závazky podepsané převodcem ve formuláři žádosti o podporu a prokázat splnění podmínek způsobilosti; a
- nájemní smlouvu na prostory a výrobní zařízení tohoto zemědělského podniku se společností Agrolì Group SRL (dále jen „Agrolì Group“), která byla vlastníkem tohoto majetku, ale nebyla jeho držitelem ani provozovatelem, a která byla předmětem insolvenčního řízení zahájeného dne 6. března 2014; tato smlouva obsahovala odkládací podmínku ve prospěch pronajímatele, podle níž musela být uvedena smlouva schválena věřitelským výborem této společnosti v rámci tohoto řízení.

20. Rozhodnutím o platbě ze dne 4. prosince 2015 vyplatila APIA společnosti Groenland Poultry na základě žádosti společnosti Abator Avicola Crevedia ze dne 13. listopadu 2014 částku 1 506 915,86 rumunských lei (RON) (337 100 eur)¹⁰. V návaznosti na žádosti o platbu, které společnost Groenland Poultry podala dne 13. listopadu 2015 a změnila dne 15. června 2016, APIA na základě rozhodnutí ze dne 5. října 2016 rovněž této společnosti vyplatila částku 850 673,62 RON (190 635 eur)¹¹ a dále částku 375 941,35 RON (82 520 eur)¹² na základě rozhodnutí o zálohové platbě ze dne 29. března 2017.

21. Vzhledem k tomu, že společnost Groenland Poultry nepředložila žádost o platbu za pátý rok závazku (tj. za rok 2017), zaslala jí APIA oznámení o nepředložení žádosti. Dne 18. dubna 2017 společnost Fractal Insolventă jakožto likvidátor společnosti Groenland Poultry oznámila, že je vůči této společnosti zahájeno úpadekové řízení.

22. Dne 21. dubna 2017 vydala APIA čtyři protokoly o zjištěných nesrovnalostech a stanovení rozpočtových nároků (č. 3067 až 3070) na základě článku 8 prováděcího nařízení (EU) č. 809/2014¹³, kterými nařídila společnosti Groenland Poultry, aby vrátila částky ve výši 6 940 168,72 RON (1 527 531 euro), 4 562 717,78 RON (1 004 254 eura), 1 506 915,86 RON (331 672 eura) a 850 673,62 RON (187 233 eura)¹⁴ za první až čtvrtý rok trvání závazku z důvodu, že tato společnost, která byla v úpadekovém řízení, již nevyvíjela činnost a nemohla prokázat pokračování pětiletého závazku¹⁵. Celková částka vyměřená společnosti Groenland Poultry činila 14 236 417,32 RON (3 133 435 eur), včetně částky 11 502 886,5 RON (2 531 785 eur), která nebyla vyplacena společnosti Groenland Poultry, ale předchozím zemědělským podnikům, přičemž společnost Groenland Poultry ve skutečnosti obdržela pouze 2 733 530,83 RON (601 650 eur) z částky, která jí byla vyměřena (tj. součtu částek uvedených v bodě 20 tohoto stanoviska)¹⁶.

23. Vzhledem k tomu, že APIA zamítla rozhodnutími č. 214 až 217 ze dne 19. června 2017 stížnosti společnosti Groenland Poultry proti těmto protokolům, podala tato společnost žalobu na zrušení těchto zamítavých rozhodnutí k Tribunalul București (okresní soud v Bukurešti, Rumunsko), v níž mimo jiné tvrdila, že:

- není povinna nahradit přijaté částky z důvodu, že nemohla v průběhu roku 2017 pokračovat v plnění závazku z důvodu „vyvlastnění“ ve smyslu čl. 47 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1974/2006 nebo podobné okolnosti, a to z důvodu oznámení pronajímatele dne 26. července 2016 o nesplnění odkládací podmínky v nájemní smlouvě, s výzvou k vyklizení prostor do patnácti dnů¹⁷, a to v důsledku zahájení úpadekového řízení vůči společnosti Agrolis Group dne 9. května 2016, což je okolnost, kterou oznámila APIA, čímž splnila oznamovací povinnost stanovenou v čl. 47 odst. 2 uvedeného nařízení;
- se použije čl. 44 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení, který stanoví, že členské státy si mohou zvolit nevyžadovat náhradu, pokud příjemce, který již splnil významnou část dotčeného

¹⁰ – Na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 4. prosince 2015 (RON 1 – EUR 0,2237).

¹¹ – Na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 5. října 2016 (RON 1 – EUR 0,2241).

¹² – Na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 29. března 2017 (RON 1 – EUR 0,2195).

¹³ – Prováděcí nařízení Komise ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém, opatření pro rozvoj venkova a podmíněnost (Úř. věst. 2014, L 227, s. 69).

¹⁴ – Na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 21. dubna 2017 (RON 1 – EUR 0,2201).

¹⁵ – U všech těchto částek činil příspěvek EU-EZFRV 95 % a příspěvek ze státního rozpočtu 5 %.

¹⁶ – Na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 21. dubna 2017 (RON 1 – EUR 0,2201).

¹⁷ – Ledaže by byla uzavřena nová nájemní smlouva na dobu maximálně tří měsíců, přičemž tato doba by v každém případě nepostačovala ke splnění závazku na rok 2017.

závazku, s konečnou platností zastavil zemědělskou činnost a pro jeho nástupce není převzetí závazku proveditelné, neboť věřitelský výbor společnosti Agrolis Group schválil uzavření nové nájemní smlouvy se společností Vitali SRL (dále jen „Vitali“), avšak společnost Vitali, se kterou měla společnost Groenland Poultry v úmyslu uzavřít smlouvu o tom, že by tato společnost převzala její činnosti, nebyla schopna získat potřebná veterinární povolení od ředitelství pro zdraví zvířat a bezpečnost potravin v Dâmbovița (Rumunsko); a

- byla porušena zásada proporcionality tím, že správní orgány použily čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006, neboť jí byla uložena povinnost nahradit částku 14 236 417,32 RON (3 133 435 eur) za první až čtvrtý rok závazku, ačkoli z pěti let trvání závazku byl tento závazek čtyři roky plněn, a že uložená částka zahrnovala také částku 11 155 878,064 RON (2 455 409 eur) za první a druhý rok trvání závazku, která nebyla vyplacena společnosti Groenland Poultry, ale předchozím zemědělským podnikům, takže společnost Groenland Poultry ve skutečnosti z částky, která jí byla vyměřena, obdržela pouze 2 357 589 RON (518 905 eur)¹⁸ za třetí a čtvrtý rok závazku, a to ačkoli jí nedodržení závazku nelze přičíst, neboť neprodloužení nájemní smlouvy se společností Agrolis Group jakožto pronajímatelem nezáviselo na její vůli, a dále, že jí nelze přičíst odpovědnost ani za neuzavření smlouvy o převodu zemědělského podniku se společností Vitali, jelikož tato společnost nezískala veterinární povolení potřebná pro prostory, v nichž byla činnost vykonávána.

24. Rozsudkem ze dne 26. října 2018 Tribunalul București (okresní soud v Bukurešti) zamítl tuto žalobu jako neopodstatněnou, když konstatoval zejména, že:

- závazky nebyly plněny po dobu nejméně pěti let a že podle článku 44 nařízení č. 1974/2006 a článku 8 prováděcího nařízení č. 809/2014 jakmile byl na společnost Groenland Poultry převeden zemědělský podnik, tato společnost nabyla práva a převzala závazky převodce a implicitně i důsledky nesplnění podmínek způsobilosti;
- ustanovení čl. 47 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1974/2006 se nepoužije, protože okolnosti, na které se společnost Groenland Poultry odvolává, nepředstavují vyvlastnění, kterým se podle vnitrostátního práva rozumí převzetí majetku státem ve veřejném zájmu, a nejsou s takovým vyvlastněním srovnatelné a nebyly nepředvídatelné v době přijetí závazku, tj. v době uzavření nájemní smlouvy se společností Agrolis Group, kdy společnost Groenland Poultry věděla, že dne 6. března 2014 bylo proti společnosti Agrolis Group zahájeno úpadkové řízení a že smlouva podléhá odkládací podmínce schválení smlouvy věřitelským výborem, jakož i schválení ozdravného plánu pronajímatele, který předpokládal pronájem movitého a nemovitého majetku, přičemž společnost Groenland Poultry v tomto ohledu podstoupila riziko. Kromě toho okolnosti týkající se společnosti Vitali nastaly podle uvedeného soudu později než v době, kdy společnost Groenland Poultry přijala závazek, a proto nemohly být zohledněny. Konečně, tyto okolnosti nebyly oznámeny ve lhůtě stanovené v čl. 47 odst. 2 nařízení č. 1974/2006, tj. do deseti pracovních dnů ode dne, kdy tak mohla učinit, tj. 26. července 2016, kdy byla společnost Groenland Poultry informována o ukončení nájemní smlouvy;
- byla dodržena zásada proporcionality a čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006, neboť podle článku 8 prováděcího nařízení č. 809/2014 se účinky nesplnění závazku ze strany nabyvatele přenášejí na tohoto nabyvatele po celou dobu trvání závazku, včetně období, během něhož byl zemědělský podnik v rukou převodce, takže nelze vyloučit vymáhání od společnosti Groenland Poultry částek za období předcházející dni, kdy přijala předmětný závazek. Uvedený soud dále

¹⁸ – Přepočty provedené na základě referenčního směnného kurzu Evropské centrální banky ze dne 21. dubna 2017 (RON 1 – EUR 0,2201).

konstatoval, že podmínka týkající se nemožnosti převzetí závazku nebyla prokázána a že APIA jednala v rámci prostoru pro uvážení, který členským státům přiznává čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006.

25. Při projednávání odvolání, které společnost Groenland Poultry podala proti tomuto rozsudku, se předkládající soud, kterým je Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) a jenž o tomto odvolání rozhoduje v posledním stupni, potýká se třemi výkladovými problémy.

26. Zaprvé si klade otázku, zda pojem „vyšší moc nebo výjimečné okolnosti“ uvedený v čl. 47 odst. 1 nařízení č. 1974/2006 zahrnuje situaci, kdy příjemce podpory ztratí právo užívat pronajatý majetek v důsledku ukončení nájemní smlouvy z důvodu platební neschopnosti vlastníka pronajatého majetku, a zároveň poznamenává, že to v projednávané věci APIA nepovažovala za překážku převodu zemědělského podniku a vyplacení podpory společnosti Groenland Poultry. V tomto ohledu podle předkládajícího soudu spočívá obtížnost výkladu v tom, že ačkoli na jedné straně z doslovného výkladu předmětného ustanovení vyplývá, že výčet případů „vyšší moci nebo výjimečných okolností“ uvedený v tomto ustanovení není vyčerpávající, není tento pojem v tomto nařízení definován a na straně druhé při absenci odkazu na vnitrostátní právo jej nelze definovat ani odkazem na vnitrostátní právo, aniž by byla narušena jednotu unijního práva.

27. Zadruhé se uvedený soud zamýšlí nad výkladem čl. 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení s ohledem na zásadu proporcionality, a to v tak specifickém kontextu, jakým jsou okolnosti projednávané věci, kdy APIA uložila společnosti Groenland Poultry povinnost nahradit celkovou částku 14 236 417,32 RON (3 133 435 eur), zatímco ve skutečnosti jednak obdržela pouze částku 2 733 530,83 RON¹⁹ (601 650 eur), přičemž rozdíl byl vyplacen předchozím příjemcům za první dva roky trvání závazku, a jednak byl tento pětiletý závazek plněn po dobu čtyř let a v posledním roce společnost Groenland Poultry ukončila svou činnost z důvodů, které nemohla ovlivnit.

28. Zatřetí předkládající soud uvádí, že podmínka, podle které „převzetí závazku [není pro jeho nástupce] proveditelné“, uvedená v čl. 44 odst. 2 písm. a) téhož nařízení, zřejmě vyžaduje ze strany příjemců, kteří tvrdí, že se nacházejí v takové situaci, předložení důkazů v tomto smyslu, a nikoli abstraktní důkaz neexistence nástupce, který by měl zájem převzít závazek, jehož předložení by se mohlo ukázat jako nemožné. Předkládající soud v této souvislosti uvádí, že společnost Groenland Poultry předložila důkazy o tom, že společnost Vitali měla zájem převzít její podnik, ale nezískala k tomu potřebná hygienicko-veterinární povolení, přestože věřitelský výbor společnosti Agroli Group souhlasil s pronájmem prostor.

29. Za těchto okolností se Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 47 odst. 1 nařízení [č. 1974/2006] vykládán v tom smyslu, že mezi případy „vyšší moci nebo výjimečných okolností“ patří i případ, kdy příjemce podpory ztratí právo užívat pronajatý majetek v důsledku ukončení smlouvy o pronájmu z důvodu platební neschopnosti vlastníka pronajatého majetku (pronajímatele)?

¹⁹ – Podotýkám, že bod 14 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvádí, že žalobkyně v původním řízení ve skutečnosti obdržela pouze 2 658 185,04 RON z částky, kterou má zaplatit. Součet tří částek uvedených ve stejném bodě této žádosti, tedy 1 506 915,86 RON, 850 673,62 RON a 375 941,35 RON, však činí celkem 2 733 530,83 RON.

- 2) Musí být ve světle zásady proporcionality čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 vykládán v tom smyslu, že v případě, že během období, po které trvá závazek, jenž je podmínkou pro udělení podpory, je podnik příjemce zcela nebo zčásti převeden na jinou osobu a tento druhý příjemce, přestože splnil významnou část závazku, ukončí zemědělskou činnost a převzetí tohoto závazku není jeho nástupcem proveditelné, musí druhý příjemce [podpory] nahradit podporu, kterou obdržel (s ohledem na období, ve kterém byl příjemcem podpory), anebo musí nahradit také podporu, kterou obdržel první příjemce podpory?
- 3) Jaké podmínky musí vnitrostátní soud zohlednit při výkladu čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006, aby posoudil, zda „převzetí závazku [není] proveditelné“?

30. Písemná vyjádření předložily společnost Groenland Poultry, APIA, rumunská a řecká vláda, jakož i Komise.

IV. Analýza

A. Úvodní poznámky

31. Na úvod je třeba upřesnit, že nařízení č. 1698/2005 bylo základním nařízením, kterým se stanovila obecná pravidla pro podporu Unie pro rozvoj venkova stanovenou EZFRV pro programové období 2007-2013, tedy období, do něhož spadají okolnosti rozhodné ve věci v původním řízení²⁰. Toto nařízení bylo doplněno prováděcími pravidly stanovenými v nařízení č. 1974/2006, jehož čl. 44 odst. 2 je předmětem druhé a třetí předběžné otázky a analýzy v tomto stanovisku.

32. V článku 36 písm. a) bodu v) nařízení č. 1698/2005 byla v rámci opatření na podporu zlepšování životního prostředí a krajiny²¹ stanovena opatření na podporu udržitelného využívání zemědělské půdy, včetně plateb na podporu dobrých životních podmínek zvířat. V souladu s ustanoveními článku 40 nařízení č. 1698/2005 byly tyto platby poskytovány zemědělcům, kteří se dobrovolně zavázali k podpoře dobrých životních podmínek zvířat (odstavec 1). Tyto závazky se zpravidla přijímaly na dobu pěti až sedmi let (odstavec 2) a poskytovaly se každoročně, přičemž pokrývaly dodatečné náklady a ztrátu příjmů v důsledku přijatých závazků a případně vzniklé náklady (odstavec 3).

33. V projednávané věci je společnost Groenland Poultry třetím příjemcem podpory přiznané v roce 2013 s pětiletým závazkem přijatým na základě článku 40 nařízení č. 1698/2005, který vedl k ročním platbám. V roce 2015 převzala tato společnost zemědělský podnik a tento závazek prostřednictvím pronájmu prostor, ale v roce 2016 musela svou činnost ukončit, protože je již nemohla využívat z důvodu výpovědi nájemní smlouvy ze strany pronajímatele. Za této situace se předkládající soud, u něhož bylo podáno odvolání proti rozsudku potvrzujícímu rozhodnutí APIA, kterým jí byla uložena povinnost nahradit v plném rozsahu podporu vyplacenou z tohoto titulu ve výši přibližně 3 133 400 eur, zamýšlí zejména nad souladem těchto rozhodnutí se zásadou proporcionality, přičemž připomíná, že samotná společnost Groenland Poultry obdržela pouze částku přibližně 585 000 eur a že tento závazek byl dodržen po dobu čtyř z pěti let jím stanovených.

²⁰ – Ačkoli bylo nařízení č. 1698/2005 zrušeno a nahrazeno nařízením č. 1305/2013, nadále se použije na operace prováděné na základě programů schválených podle uvedeného nařízení před 1. lednem 2014 (viz článek 88 nařízení č. 1305/2013).

²¹ – Viz oddíl 2 nařízení č. 1698/2005.

B. Ke druhé předběžné otázce

34. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda ustanovení čl. 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 s ohledem na zásadu proporcionality vyžadují, aby poslední příjemce podpory přiznané v rámci zlepšování životního prostředí a krajiny ve prospěch dobrých životních podmínek zvířat, který je nucen s konečnou platností ukončit svou zemědělskou činnost před koncem období víceletého závazku, přestože již splnil významnou část tohoto závazku a převzetí závazku není proveditelné, byl povinen nahradit tuto podporu v plné výši, včetně podpory vyplacené jeho předchůdcům, nebo zčásti, a to až do výše podpory, kterou skutečně obdržel.

1. K přípustnosti

35. APIA a rumunská vláda se domnívají, že druhá otázka, stejně jako třetí, by měla být prohlášena za nepřípustnou z toho důvodu, že se týká výkladu čl. 44 odst. 2 nařízení č. 1974/2006, který není relevantní pro rozhodnutí sporu v původním řízení. Konkrétně tyto strany tvrdí, že pokud toto ustanovení stanoví, že členské státy „*si mohou zvolit*“²² nevyžadovat náhradu uvedenou v odstavci 1 tohoto článku, a rumunský zákonodárce se rozhodl tuto možnost do vnitrostátního práva nezahrnout, nemůže mít použití uvedeného ustanovení vliv na výsledek sporu v původním řízení, a příjemce podpory je tudíž povinen nahradit podporu podle čl. 44 odst. 1 tohoto nařízení.

36. V tomto ohledu připomínám, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, který je stanoven v článku 267 SFEU, je na jednu stranu pouze na vnitrostátním soudu, který rozhoduje spor a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby posoudil s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu normy unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je kromě toho možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny²³. Na druhou stranu však v rámci téže spolupráce přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, který mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší, aby otázky, které jsou mu položeny, případně přeformuloval. Soudní dvůr může kromě toho zohlednit i normy unijního práva, na které vnitrostátní soud ve své otázce neodkázal²⁴.

37. Ačkoli v projednávané věci druhá předběžná otázka, tak jak byla formulována, výslovně odkazuje pouze na čl. 44 odst. 2 nařízení č. 1974/2006, tedy na fakultativní ustanovení pro členské státy, které nebylo začleněno do rumunského práva, konstatuji zaprvé, že předkládající soud ve své otázce rovněž poukázal na zásadu proporcionality, která je obecnou zásadou unijního práva²⁵; zadruhé z odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládajícího soudu implicitně

²² – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

²³ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2022, VD a SR (C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703, body 56 a 57, jakož i citovaná judikatura).

²⁴ – Viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Ministrstvo za obrambo (C-742/19, EU:C:2021:597, bod 31 a citovaná judikatura).

²⁵ – Viz rozsudek ze dne 18. prosince 2007, Cementbouw Handel & Industrie v. Komise (C-202/06 P, EU:C:2007:814, bod 52 a citovaná judikatura).

vyplývá, že tento soud má rovněž pochybnosti, co se týče vztahu mezi tímto ustanovením a odstavcem 1 tohoto článku; a zatřetí Tribunalul București (okresní soud v Bukurešti) vyloučil použití uvedeného čl. 44 odst. 2 nikoli z důvodu, že by neexistovalo „prováděcí opatření“, ale protože nebyly splněny hmotněprávní podmínky²⁶.

38. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy a na judikaturu uvedenou v bodě 36 tohoto stanoviska navrhuji, aby byla druhá položená otázka shledána přípustnou, přičemž ji přeformuluji tak, že se v podstatě týká výkladu čl. 44 odst. 1 ve spojení s čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006.

2. K věci samé

39. Podle předkládajícího soudu je výklad těchto ustanovení ve světle zásady proporcionality nezbytný s ohledem na dvě okolnosti:

- zaprvé proto, že APIA uložila společnosti Groenland Poultry povinnost nahradit celkovou částku obdržené podpory, včetně podpory za první a druhý rok závazku, která nebyla vyplacena společnosti Groenland Poultry, ale předchozím provozovatelům (tj. společností Avicola Crevedia a Abator Avicola Crevedia), přičemž společnost Groenland Poultry ve skutečnosti obdržela pouze částky za třetí a čtvrtý rok závazku, což činí méně než 20 % celkové podpory, která má být nahrazena²⁷; a
- zadruhé proto, že závazek byl splněn po čtyři z pěti let trvání závazku, jakož i proto, že ukončení činnosti, tj. nepokračování v činnosti v pátém roce trvání závazku, bylo – pravděpodobně – způsobeno příčinou, kterou společnost Groenland Poultry nemohla ovlivnit, tj. ukončením nájemní smlouvy na prostory, které ji nelze přičíst.

40. Vyvstává tedy otázka, zda by v souladu se zásadou proporcionality neměla být ustanovení článku 44 nařízení č. 1974/2006 vykládána tak, že APIA měla – jak tvrdí společnost Groenland Poultry – požadovat pouze částečné vrácení částek obdržených v rámci závazku, a zejména pouze částek obdržených touto společností.

41. V této souvislosti je třeba, *pokud jde o znění čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006*, nejprve připomenout, že podle tohoto ustanovení platí, že „[p]okud je [...] příjemcovo hospodářství [...] převedeno na jinou osobu během období, pro které trvá závazek, jenž je podmínkou pro udělení pomoci, *může* tato osoba převzít závazek po zbytek tohoto období. *Pokud není závazek převzat, příjemce získanou pomoc nahradí*“²⁸.

42. Toto ustanovení tedy stanoví obecné pravidlo, podle něhož osoba, která převezme od příjemce podpory zemědělský podnik a rozhodne se převzít i jeho závazek, nahrazuje jej ve všech závazcích a povinnostech po zbývajících dobu. Na rozdíl od argumentu společnosti Groenland Poultry tedy toto ustanovení podle mého názoru jasně a přesně upravuje právní účinky povinnosti náhrady vyplývající z převodu zemědělského podniku tím, že stanoví zásadu, podle

²⁶ – Viz bod 24 tohoto stanoviska.

²⁷ – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

²⁸ – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

které nabyvatel takového převodu, který dobrovolně převezme i víceletý závazek, je povinen jako „příjemce“²⁹ nahradit přijatou podporu v případě dalšího převodu podniku na jinou osobu během doby trvání závazku, pokud tato osoba nepřevzme závazek na zbývající dobu.

43. Jak zdůrazňuje Komise, v souladu s logikou uvedeného čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006 má převodce v případě převodu zemědělského podniku možnost převést i své víceleté závazky. Pokud se tedy převodce rozhodne, že tak neučiní, nebo pokud se ukáže, že „není proveditelné“ najít nabyvatele [ve smyslu čl. 44 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení³⁰], je povinen nahradit poskytnutou podporu v plné výši, čímž splní své povinnosti. Stejně tak je převodce zproštěn povinností, pokud nabyvatel následně převezme víceleté závazky, přičemž v takovém případě se nabyvatel stává příjemcem podpory až do konce platnosti těchto závazků, a to se všemi výhodami a povinnostmi, které z toho vyplývají³¹.

44. Zadruhé, *pokud jde o kontext, do něhož zapadá čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006*, je třeba uvést, že ačkoli toto ustanovení stanoví zásadu, podle níž je v rámci převodu zemědělského podniku za příjemce považován ten, kdo si ponechává závazek, a je tudíž povinen nahradit obdrženou podporu, stanoví odstavce 2 a 3 tohoto článku výjimky z této zásady a dávají členským státům možnost nepožadovat náhradu podpory. Konkrétně odst. 2 písm. a), který je v projednávané věci relevantní, stanoví výjimku z povinnosti k náhradě, pokud „příjemce, který již splnil významnou část dotčeného závazku, s konečnou platností zastavil zemědělskou činnost a pro jeho nástupce není převzetí závazku proveditelné“. Vzhledem k tomu, že se v případě situací uvedených v odstavcích 2 a 3 jedná o výjimku z obecné povinnosti k náhradě podpory ze strany příjemce stanovené v odstavci 1, je třeba je vykládat restriktivně³².

45. V projednávaném případě je však nesporné, že tato možnost stanovená v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 1974/2006 nebyla v rumunském právu využita, což má za následek, že ve všech případech nepřevzetí závazku při převodu zemědělského podniku během doby trvání víceletého závazku je příjemce podle čl. 44 odst. 1 tohoto nařízení nadále povinen nahradit veškerou obdrženou podporu, a že rumunské orgány jsou na základě zásady užitečného účinku povinny předmětnou podporu požadovat zpět, přičemž neexistuje žádný právní základ pro neuplatnění tohoto požadavku. S ohledem na skutkové okolnosti původního řízení, jak jsou popsány v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se proto domnívám, že se společnost Groenland Poultry nemůže dovolávat této výjimky, aby se vyhnula náhradě všech obdržených podpor, včetně podpor vyplacených předchozím příjemcům.

46. Zatřetí, *pokud jde o účel čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006*, je důležité zdůraznit, že výše uvedený výklad znění tohoto ustanovení rovněž umožňuje dosáhnout původního cíle, pro který byla podpora poskytnuta, a to podpory dobrých životních podmínek zvířat. Především, jak uvádí Komise, pro účely tohoto cíle je nezbytné, aby byl víceletý závazek zachován v plném rozsahu, neboť pouze prodloužené období zajistí, že bude dosaženo cíle této podpory³³. Proto je důležité,

²⁹ – Podle čl. 2 písm. h) nařízení č. 1698/2005 se „příjemcem“ rozumí jakýkoli „hospodářský subjekt, orgán nebo podnik, veřejný nebo soukromý, odpovědný za provádění operací nebo přijímající podporu“.

³⁰ – Viz analýza v rámci třetí předběžné otázky.

³¹ – Podle čl. 8 odst. 4 písm. a) a b) prováděcího nařízení č. 809/2014 totiž platí, že jakmile nabyvatel informuje příslušný orgán a požádá o vyplacení podpory podle odst. 3 písm. a) „veškerá práva a povinnosti převodce, které vyplývají z právního vztahu mezi převodcem a příslušným orgánem v souvislosti se žádostí o podporu nebo žádostí o platbu, přecházejí na nabyvatele“, a – podle písm. b) – „veškeré kroky nezbytné pro poskytnutí podpory a veškerá prohlášení, která učinil převodce před převodem, se přičítají nabyvateli pro účely uplatnění příslušných pravidel Unie“.

³² – Obdobně viz rozsudek ze dne 4. září 2018, ClientEarth v. Komise (C-57/16 P, EU:C:2018:660, bod 80 a citovaná judikatura).

³³ – Konstatuji totiž, že čl. 40 odst. 2 druhý pododstavec nařízení č. 1698/2005 upřesňuje, že „[v] nezbytných a odůvodněných případech se postupem podle čl. 90 odst. 2 pro určité typy závazků stanoví *delší období*“ (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska).

aby v případě převodu závazku na jiného příjemce byly všechny závazky a dluhy vázány na příjemce, který závazek převzal. Závazek musí být dodržován po celou dobu, jinak se odchýlí od svého účelu a ztratí svůj příznivý účinek pro zvířata.

47. Dále je třeba vzít v tomto ohledu v úvahu i skutečnost, že závazek souvisí s chovem zvířat a dobrými životními podmínkami zvířat. Nabyvatel, který převezme závazek a jeho aktiva a pasiva, však přebírá i celý závazek za předchozí roky. Vzhledem k tomu, že převodce již investoval obdržené podpory na dobré životní podmínky zvířat a ve prospěch zvířat ve svém zemědělském podniku, čímž zlepšil stav tohoto podniku, který je převáděn na nabyvatele, má nabyvatel jakožto příjemce nepřímý prospěch z předchozích investic a obdrží zbývající platbu. Pokud přitom druhý příjemce není schopen plnit závazek až do jeho uplynutí, musí nést i všechny nevýhody takového závazku tím, že je povinen nahradit podporu obdrženou na dobré životní podmínky zvířat, včetně části, kterou obdržel první příjemce. Tato povinnost vrátit veškerou obdrženou podporu v případě ukončení závazku proto příjemce motivuje k tomu, aby vynaložil veškeré úsilí k dodržení závazku.

48. Konečně z hlediska účinné ochrany finančních zájmů Unie, kterou musí zajistit členské státy³⁴, je důležité zajistit, aby bylo možné účinně vymáhat finanční prostředky Unie, pokud byly vyplaceny v rozporu s unijním právem. V případě, jakým je projednávaná věc, by přitom bylo snadné obejít pravidlo stanovené v čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006, pokud by první příjemce podpory převedl svůj závazek na jiného příjemce a ten by okamžitě odstoupil od víceletého závazku před jeho ukončením, aniž by to mělo finanční důsledky pro kteréhokoli z nich. U vědomí toho je povinnost získat zpět celou částku podpory obdržené v rámci závazku relevantní také s ohledem na ustanovení nařízení (EU) č. 1306/2013³⁵, jehož čl. 58 odst. 1 písm. e) vyžaduje, aby členské státy přijaly veškerá další opatření nezbytná k zajištění účinné ochrany finančních zájmů Unie, zejména k zpětnému získání neoprávněných plateb.

49. Tento závěr nelze zpochybnit případnými argumenty založenými na porušení zásady právní jistoty nebo zásady proporcionality.

50. Na jedné straně mám totiž za to, *pokud jde o zásadu právní jistoty*, že je s ní ustanovení čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006 zcela v souladu, neboť z něj jasně vyplývá, že za nahrazení celé podpory je odpovědná osoba, která je v okamžiku ukončení závazku „příjemcem podpory“ ve smyslu tohoto nařízení, bez ohledu na to, zda je převodcem nebo nabyvatelem závazku. Jinými slovy, při převzetí závazku si je nabyvatel vědom toho, že jakmile se stane „příjemcem“, musí nahradit všechny přijaté částky, pokud závazek přestane být dodržován. V takové situaci může nový příjemce, který si je plně vědom rizika a finanční zátěže spojené s převzetím závazku a který tento závazek „zpeněžil“ během jednání o smlouvě o převodu, závazek buď odmítnout, nebo učinit vše, co je v jeho silách, aby jej dodržel, nebo se pokusit převést zemědělský podnik a závazek na nového nabyvatele, pokud se domnívá, že nebude schopen v plnění závazku pokračovat.

51. Na druhé straně, pokud jde o *zásadu proporcionality*, domnívám se, že povinnost druhého příjemce nahradit všechny platby obdržené na podporu dobrých životních podmínek zvířat je přiměřená, neboť z výše vysvětlených důvodů jsou čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006, jakož i logika, z níž tento článek vychází, dostatečně jasné a bezpodmínečné, aby nabyvatel v době uzavření smlouvy věděl, že pokud se rozhodne převzít závazky a po převzetí zemědělského

³⁴ – V tomto smyslu viz čl. 74 odst. 1 nařízení č. 1698/2005.

³⁵ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 549).

podniku nedodrží víceletý závazek, může po něm být požadována náhrada veškeré podpory, včetně té, kterou předtím obdržel převodce. Poměrná povaha tohoto pravidla vyplývá ze skutečnosti, že podle tohoto čl. 44 odst. 1 se nabyvatel podniku může svobodně rozhodnout, že nepřevzme víceleté závazky [to je zřejmé ze znění tohoto ustanovení, podle něhož daná osoba „[...] může [...] převzít závazek po zbytek tohoto období [...]“ (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska). Kromě toho uvedený článek 44 v žádném případě nebrání tomu, aby se strany ve smlouvě o převodu dohodly na své odpovědnosti v případě, že se konečný příjemce vzdá své odpovědnosti za závazek týkající se dobrých životních podmínek zvířat, což by vedlo k podání žaloby u vnitrostátních soudů ze strany nabyvatele proti převodci na základě vnitrostátního práva. Aby však byla zajištěna účinnost čl. 44 odst. 1 nařízení č. 1974/2006, lze tato smluvní ustanovení použít pouze jako podpůrné opatření po nahrazení veškeré obdržené podpory. Konečně vzhledem k tomu, že povinnost náhrady vyplývá z příslušných ustanovení unijního práva, aniž je členským státům vyjma čl. 44 odst. 2 a 3 tohoto nařízení ponechán prostor pro uvážení, mám za to, že zásadu proporcionality nelze zpochybnit.

52. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji odpovědět na druhou předběžnou otázku tak, že ustanovení čl. 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 musí být vykládána v tom smyslu, že v situaci, kdy během období, po které trvá závazek, jenž je podmínkou pro udělení pomoci, je podnik příjemce zcela nebo zčásti převeden na jinou osobu, která dobrovolně přijme tento závazek a následně s konečnou platností ukončí zemědělskou činnost, musí tento druhý příjemce v zásadě nahradit podporu obdrženou v souvislosti s celým závazkem, včetně částek, které obdrželi předchozí příjemci této podpory, bez ohledu na skutečnost, že již splnil významnou část svého závazku, ledaže se dotýčný členský stát rozhodne takovou náhradu nevyžadovat na základě výjimek uvedených zejména v čl. 44 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení.

C. Ke třetí předběžné otázce

53. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, jaké jsou relevantní faktory, které je třeba zohlednit pro účely posouzení, zda v projednávané věci platí, že „pro [...] nástupce není převzetí závazku proveditelné“ ve smyslu třetí podmínky stanovené v čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006.

1. K přípustnosti

54. Z důvodů uvedených v bodech 35 až 38 tohoto stanoviska navrhuji, aby byla třetí položená otázka shledána přípustnou.

2. K věci samé

55. Jak bylo připomenuto v bodech 41 až 43 tohoto stanoviska, stanoví článek 44 nařízení č. 1974/2006 v odstavci 1 obecné pravidlo použitelné na situaci, kdy příjemce ukončí svou zemědělskou činnost, které stanoví, že „[p]okud není závazek převzat, příjemce získanou pomoc nahradí“, a v odst. 2 písm. a) jednu z výjimek z tohoto obecného pravidla, která vztahuje na specifické situace, kdy zemědělec „s konečnou platností zastavil zemědělskou činnost“ z jiných důvodů, než je vyšší moc a výjimečné okolnosti uvedené v článku 47 tohoto nařízení (jejichž analýza bude provedena v rámci první předběžné otázky budoucího rozsudku).

56. Tato výjimka se uplatní, pokud jsou splněny dvě podmínky: a to zaprvé, že převádějící příjemce splnil významnou část svého závazku a zadruhé, že převzetí závazku nabyvatelem není proveditelné. Právě pro výklad této druhé podmínky uvedené v čl. 44 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení se předkládající soud obrací na Soudní dvůr.

57. Předkládající soud konkrétně poznamenává, že toto ustanovení zřejmě vyžaduje předložení důkazů v tomto smyslu ze strany oprávněných osob, které tvrdí, že se nacházejí v takové situaci, a nikoli abstraktní důkaz o neexistenci nástupce, který by měl zájem převzít závazek, jehož předložení by nemuselo být možné. Uvedený soud v této souvislosti uvádí, že společnost Groenland Poultry předložila důkazy o tom, že společnost Vitali měla zájem převzít její závazek, ale nezískala potřebná hygienicko-veterinární povolení k převzetí zemědělské činnosti, přestože věřitelský výbor společnosti Agrolis Group souhlasil s pronájmem prostor.

58. V tomto ohledu je třeba nejprve poznamenat, že znění čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 odkazuje na převzetí závazku „*nástupcem*“, tj. „jakýmkoli nástupcem“, a neodkazuje na jediného konkrétního nástupce (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska). Pokud by tedy unijní normotvůrce chtěl zdůraznit nemožnost převzetí závazku nabyvatelem podniku, jednoduše by uvedl, že převzetí závazku není *pro daného* nástupce proveditelné. Mám tedy za to, že k tomu, aby bylo možné tuto výjimku uplatnit, nestačí, aby převzetí závazku bylo pro nabyvatele nemožné z důvodu obtíží specifických pro tohoto konkrétního nabyvatele; je třeba, aby objektivní okolnosti bránily příjemci závazek „zachránit“, tj. aby objektivně nebylo možné závazek převést.

59. Tento výklad podle mého názoru podporuje i kontextuální analýza uvedená v bodě 44 tohoto stanoviska, podle níž pravidlo stanovené v čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 představuje výjimku z pravidla stanoveného v čl. 44 odst. 1 tohoto nařízení, a proto musí být vykládáno restriktivně.

60. Konečně v projednávaném případě konstatuji, že ačkoli je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda objektivní okolnosti mohly zabránit převodu závazku společnosti Groenland Poultry na společnost Vitali, na základě informací poskytnutých uvedeným soudem se převzetí podniku jeví jako „proveditelné“, neboť nabyvatel měl v úmyslu podnik převzít, ale tomuto převzetí zabránila pouze nemožnost získat správní povolení, tj. specifická konkrétní situace vlastní tomuto jedinému nabyvateli.

61. S ohledem na výše uvedené navrhuji odpovědět na třetí předběžnou otázku tak, že čl. 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006 musí být v části, v níž se uvádí, že „pro jeho nástupce není převzetí závazku proveditelné“, vykládán v tom smyslu, že se týká situace, kdy je převzetí závazku nabyvatelem neproveditelné z důvodu objektivních okolností, které neumožňují pokračovat v plnění závazku a které nejsou spojeny s konkrétní nebo specifickou situací tohoto jediného potenciálního nabyvatele.

V. Závěry

62. Vzhledem ke všemu výše uvedenému navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky podané Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) takto:

- „1) Článek 44 odst. 1 a odst. 2 písm. a) nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 679/2011 ze dne 14. července 2011,

musí být vykládán v tom smyslu, že

v situaci, kdy během období, po které trvá závazek, jenž je podmínkou pro udělení pomoci, je podnik příjemce zcela nebo zčásti převeden na jinou osobu, která dobrovolně přijme tento závazek a následně s konečnou platností ukončí zemědělskou činnost, musí tento druhý příjemce v zásadě nahradit podporu obdržanou v souvislosti s celým závazkem, včetně částek, které obdrželi předchozí příjemci této podpory, bez ohledu na skutečnost, že již splnil významnou část svého závazku, ledaže se dotýčný členský stát rozhodne takovou náhradu nevyžadovat na základě výjimek uvedených zejména v čl. 44 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení.

- 2) Článek 44 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1974/2006, ve znění prováděcího nařízení č. 679/2011, musí být v části, v níž se uvádí, že „pro jeho nástupce není převzetí závazku proveditelné“,

vykládán v tom smyslu, že

se týká situace, kdy je převzetí závazku nabyvatelem neproveditelné z důvodu objektivních okolností, které neumožňují pokračovat v plnění závazku a které nejsou spojeny s konkrétní nebo specifickou situací tohoto jediného potenciálního nabyvatele.“